

R o m e t e n.

N:o 42.

Lördagen den 26 Maj 1827.

Öförgripliga Betraktelser öfver det
nyss afgjorda målet mellan Bok-
tryckarn, Bruks-Patronen N. M.
Lindh i Srebro, och Herrar Nord-
stedt & Söner i Stockholm.

(Forts. och Slut fr. N:o 41.)

Det hufvudsakliga skälet, på hvilket Hr Lindh fo-
tar sitt förswar, är, att Böderna äro hemtade us-
tur förslaget till nya Evangelii-Boken, att detta
förslag blifwit utarbetadt af en Committé; att en Com-
mitté, liksom hvarje annan corporation, som för sitt
arbete salieras af statens medel, ingalunda kan ega rätt-
tighet, att för sin räkning öfverlemnna förlags-rättgihes-
ten till ett sådant arbete åt enskild man, och att han
icke kan anse den af Evangelii-Boks-Committéns
Ordsbrände, Erkebiskopen Dr Rosenstein, lemnade
skriftliga öfverlåtelsen såsom laglig och riktig.

Förhållandet härmed är följande: Evangelii-
Boks-Committén, för hvilken endast ett ringa stats-
anslag war affatt, begärde underdånigast hos Hans
Maj:t, att få till enskild man öfverlåta förlags-
rätten till sitt Evangelii-Boks-förslag, för att så-
medelst kunna tillwägabringa, att detsamma ge-
nom tryck måtte komma i allmänhetens händer.
Detta tåktes Konungen allernådigst bewilja, och
innan Committén åtskilldes gjorde den en så-
dan öfverlåtelse till Bokhandlaren Hr Magister Wi-
borg. Hårom har Erkebiskopen Dr Rosenstein lem-
nat ett intyg. I kraft af denna skänta åtkomna
rättighet hade Magister Wiborg asträdt förslaget till
Herrarne Nordstedt, hvilka alltså nu mera måste
wara de rätte egarne och gittige uppläggarne af

Förslaget till nya Evangelii-Boken, då — enligt
Sweriges lag — köp och gäfwä äro laga fång.

Men då, enligt ordspråket, olaga fång är o-
fång, så skulle wißerligen förslaget af detta förslag
genast förwandlas till en res primi occupantis, och
kunna, i följe deraf, äfwen blifwa Hr Lindhs, så
snart han wore färdig att, med sina stående silar,
eftertrycka det, om han blott först lyckades att åda-
galägga det Herrarne Nordstedt olagligen betraktas-
de sig som egare deraf. Att åstadkomma en sådan
bewisning, utgör också föremålet för hans ifriga be-
mödande. Så will han wisa, att "Erkebiskopen, i es-
genkap af Committéns Ordsbrände icke kunde ega
rättighet att öfverlemnna Committéns arbete till tres-
dje man; att Committén icke bör kunna anses ega
författare-rätt till sitt arbete; att Tryckfrihets-La-
gen tillerkänner en hwar full rätt till att utbekom-
ma och bekantgöra alla slags corporationers hands-
lingar; att Committén, genom att gå i författ-
ning om det utarbetade förslagens tryckning, endast
fullgjorde sin skyldighet, att sbranställa om försla-
gets spridande bland allmänheten genom en nor-
malupplaga; att det bör synas nästan otroligt, att
Svenska Kyrkans öfverhufwud och flera andra
bland de män, som utgöra dess förnämsta prydnad,
skulle till den grad förgått det allmännas behof och
rättwisa fordringar, att de skulle medverkat dertill,
att göra t. ex. de nya böderna till en monopolie-artikel,
som för största delen af allmänheten genom sitt pris
blef oåtkomlig, och derigenom med öfverläggning lagt
det wäsentligaste hindret för deras spridande." o. s. w.

Att Hr Lindh will gifwa färg åt sitt tillgrepp
med dessa och dylika stenskal, kan icke förefalla nå-
gon fremmande. Men besynnerligare — så wida

man icke får upptaga, att det endast skett för att ge anledning att nogare från alla sidor beståda åmnet — är det, att en af Högsta Domstolens Ledamöter, Hr Jusitiae-Rådet Stråhle, också vill draga i tvifvelsänd, att Committén kunde tillerkänna sig någon egenderrätt till sitt förslag, emedan den icke användt sitt arbete för enskild nytta, utan till statens bästa, hvadan ensam rättighet icke skulle kunna tillkomma Committén att allmångöra eller icke allmångöra sitt förslag; samt att Herrarne Nordstedt, såsom första försläggare af arbetet, skulle der till förvärswat egenderrätt, då enligt Tryckfrihets-Lagens ord, det är en hvar tillåtet, att i allmänt tryck utgifwa en handling af ifrågawarande beskafsenhet.

Vi skola förstå att pröfwa alla dessa skäl.

Normalupplagor kunna icke komma i fråga wid andra än sådana verk, hvilka till allmänt bruk blifwit gillade och sanctionerade. Nu är sådant icke fallet med nämnda förslag, hvilket, ehuru det i den stund, det af Committén war tilländabragt, war att anse såsom "en fullbordad handling, rörande ett allmänt ärende," nu mera sedan det icke blifwit antaget till allmänt bruk, är under samma prædicament, som alla andra af enskilde personer uppgifna förslag till nya Evangelii-Böcker. Att dessa må komma till Publikens bruk är af wigt, så att man på förhand må göra sig bekant med de förändringar dem man med denna bok åsyftar, och der på stadga sina tankar; men då staten, såsom händelsen är med Evangelii-Böcker-Committéns arbete, icke gjort något anslag för tryckningen af deras arbete, och ingen lag ålägger Ledamöterna af denna Committé, att på deras enskilda kofinad gifwa publiket derät, återstod ju för dem intet annat medel, än såla näddigt tillstånd, att så affrå arbetet till en enskild försläggare. Att åter ingen sådan skulle finnas wälig att åtaga sig tryckningskofinaden, utan att han försäkrades om utslutande egenderrätt, är naturligt. Denna gäller dock endast och allenast för hwar försläggare, om hvilket endast handlas, och beslår för det, så länge det är ett sådant, men må icke upphöra, så snart det från ett blott förslag förvandlade sig till en, till allmänt nyttjande, påbuden bok. Här är således icke fråga om någon annan monopolie-artikel, än en sådan, som alltid måtte wara och förblifwa det, neml. den ende rättens tillhörighet. Deremot är det wärligen sant

att om, medan Committén ännu varit i verksamhet, någon begärt att så lösa och genom tryck beskaffa detta förslag, hade sådant icke kunnat förwägras. Då åter detta icke skett i rättan tid, och nu mera, sedan Committén är upplöst, icke kan ske, samt dessdrinnan arbetet är, med full författare, rätt, till enskild försläggare öfwerlemnad, så måste denne wara tryggad för eftertryck af hwarje annan, som ej samma arbete på lagligt sätt, d. å. medelst utlösnings, åtkommit, så framt angeläget anses, att skydda en wäl klaf af undersätare, neml. försläggare wid deras egendom, liksom alla andra. Hr Jusitiae-Rådet Stråhle gör wäl den anmärkning: "att Tryckfrihets-Lagen föreskrifwer en sådan beswerdlig auctoritet gjord begäran som en handlingens undfående, såsom medel att begagna rättigheten att densamma i tryck allmångöra, men icke såsom wilkor för rättighetens utöfwande," men den distinktionen är alltför juridiskt fin, att af oss, som icke höra till saken, kunna begripas. Vi som endast döma efter sundt förnuft och wärlig logik, kunna icke finna, att medlet att begagna rättigheten är något annat än wilkoret för rättighetens utöfwande och så twärdom, så snart man tager det i en för detta fall gällande mening, utan afseende på de mera materiella medel.

Vi tro oss således hafwa wifad, att sedan Herrarne Nordstedt fått förslagsrättigheten till Evangelii-Böcker-förslaget, war detta deras egendom, som af ingen annan, hvilken ej kunde wisa på annan laglig wäg åtkommen rättighet der till, får eftertryckas. Ännu mera måste då detta gälla med ett sådant verk, hvilket, såsom den Nordstedtska, af Herr Lindh eftertryckt, Evangelii-Boken, icke har någon annan uppöfswan eller sammansättare än Herrarne Nordstedt sjelfwe; ty gifwit är att den, i sin helhet, hwarken liknar den gamla Evangelii-Boken, eller Committéns förslag, eller några andra än sådana, som antingen med berättning eller ofunnighet, i båda fallen olagligt, efter denna blifwit aftryckta.

Argus kan alltså trösta sig. Det resultat, som domen i detta mål gifwit, för tillämpningen af den Swenska constitutionella Tryckfrihets-Lagen, för andra tider och för andra tillfällen, kan wärligen icke wara annat än i högsta grad lugnande, då den betryggar försläggare mot de närliga och ruinera-

de till greppen af eftertryck. Ty att den Nordstedtska Evangelii-Boken war Bolaget Nordstedt & Ebner tillhörigt, lärer icke kunna nekas, äfwen om en nogare undersökning skulle wisa, att denna bok är en sådan, som lagligen icke borde wara till. — Detta är den märkwardigaste omständigheten wid detta mål, och hvilka det tillhör oss att nu framställa för allmänhetens besinnande.

Af sista Riksdagsbeslutets 44 S. N:o 106, och Rikens Ständers underdåniga skrifvelse, N:o 439, kan inhemtas, att det varit och är Rikens Ständers önskan, att med antagandet af någon ny Evangelii-Bok måtte ansås till nästa Riksdag, om ej till och med till dess att nya Bibelöversättningen binner blifwa färdig, och med anledning deraf har Kongl. Maj:t i näder den 30 Augusti 1824, beslutat — enligt hwad Stats-Sekreteraren för Ecclesiastik-Ärenderne Erke-Biskopen underrättat (se Stockholms Ärkis-Tidning, för år 1824, N:o 16) — att den gamla Evangelii-Boken skall tills vidare fortfora att i Församlingarna nyttjas."

Då detta Konungens och Ständernas gemensamma beslut beträffar det nya Evangelii-Boks-förslaget i sin helhet, utan att undantaga och till allmänt bruk jemte den gamla, tillåta någon del af den, så följer, att ehuru omtryckandet af Committéns förslag, antingen till sitt hela eller till wisa delar deraf, är, för rättsinnehafware dertill, icke allena tillåtet, utan äfwen berömligt, kan dock hopyblandandet af den ännu såsom till allmänt bruk gällande sanctionerade gamla Evangelii-Boken med något utur den tills vidare, förkastade nya, och hwarigenom således på ett tytt och — man har intet annat ord derför — förslulet fått, man wäl gifwa utseende af sanction af wisa delar af en bok, som till sin helhet, ingen sanction har, icke wara antat än orätt och obehörigt och taga utseende af misfaktning af Ständernas bestämdt yttrade önskan, och ett trots mot Kongl. Maj:ts tillkännagifna nådiga wilja.

Om Justitie-Ombudsmans-embetet icke beklådes endast för syn skull, utan såsom iben för det samma tydes antydas, utöfwades till bewakande af att Ständernas yttrade och af Konungen bifallna wilja, noggrannt måste efterteswas, kunna wi icke inse, att Justitie-Ombudsmannen borde underlåta, att ett sådant componerande af det sanctionerade och icke sanctionerade åtalar, och kunna wi lika litet inse, att någon Domare kunde underlåta att, om upp-

lyst bleswe, att detta sammanblandande icke blott af okunnighet och missförstånd, utan af argt uppsåt blifwit företaget, derför erlagga böter. Men detta förhållande, långt ifrån att göra Herr Lindhs eftertryck offyltigare, måste göra det så mycket mera verberligt, att hans genom sådne silar tillämnade multiplicering af hwad aldrig borde existera, så fort se kan, hämmas.

Ännu mera är här af gifwet, att den anhållan, som elswa sjuken Boktryckare i Landsorterna, under loppet af rätttegången mellan Herrarne Nordstedt och Bruks-Patron Lindh, i underdånighet hos Kongl. Maj:t andragit, om rättigheten att fritt få aftrycka de af Evangelii-Boks-Committén föreslagna nya Bönerna, icke kunde bifallas. Imellertid torde det, för fullständighetens skull af allt hwad som rör denna sak, förtjena anmärkas, att de elswa Boktryckarne hemställt till hela Boktryckeri-Societeten, om den ej wille en corps förena sig om en sådan underdånig ansökan, men enligt ett d. 24 silt. Januari i allmän sammankomst fattadt beslut, war nämnde Societet upplyst dese sine medbröder, att Societeten icke ansåg en sådan underdånig anhållan, då dess syfte war så rakt stridande mot Ständernas önskan och Kongl. Maj:ts åternädigt yttrade wilja, wara sig tillständig.

Med anledning af det föregående, torde den anmärkning söja af sig sjelft, huru steswa de opinio-ner om allmänna ärender måste blifwa, som endast framkallas af Tidningarnes ofullständiga och oftast förhastade framställningar. Isommerbet om de göra af ett så partiskt blindt sinne, som det måste wara, hwilket kan wilja insinuera, "att den behållna winst, som Herrar Nordstedt & Ebner böra kunna påräkna, om de allt framgent så såsom monopolister tillhandahålla allmänheten de med nya bönerna försedda Evangelii-Böckerna, wisar sig stiga årligen till omkring 27,000 Rdr B.co." — En uppgift, hwilken naturligtwis starkt skall skada i beponen och stråla i kronen på hopen, men hwars orimlighet lätt inses af hwar och en som med Swenska Bokhandeln har någon kunskap: orimlig med hwad Swensk bok som helst och ännu orimligare i afseende på en ofanctionerad Evangelii-Bok, såsom den Nordstedtska är.

Föreläsningar i Kyrko-Lagfa-
renheten.

N:o 2.

(Inskändt.)

(Forts. och Slut fr. N:o 40.)

Utdrag af Sammandrag af Strengnäs
Consistorii tryckta Circularer
ifrån år 1748, Synodal-Protocol-
ler och Stifts-Tidningar, m. m. i
Alphabetisk Ordning författa-
de af Seth Wallqwist, Kongl.
Höfpredikant och Prost. — —

Sidd. 93 och 94. — —

När innehafwaren af Jus Patronatus till M.
Pastorat nnderlåt, likmätigt Kongl. Circulairet den
11 Augusti 1783, som angår Regale och Consistoria-
le Pastorater, inom 4 månader efter ledigheten,
att insända Kallelse för någon Församlingens blifs-
wände Pastor, så blef af Consistorium underdånig
gäst hemskildt, huruvida det borde till M. Pasto-
rat i laga ordning upprätta Förslag och derefter
meddela Fullmakt till den, som genom Församlingens
pluralitet blir kallad; härpå följde det nådiga
Svar, att Consistorium egde förelägga Patronatus
sådan tid, till utfärbande af Kallelse för den blifs-
wände Kyrkoherden i M., så att Kyrkoherdes-syslan
derstädes kan blifwa återbesatt och tilltrådd, innan
Nådåret i det Pastorat, der Kyrkoherden i M. ers-
vällit Transport, tilländagått. Strengnäs Stifts-
Tidningar den 30 April 1804." — —

Obs. Som Citationen af Strengnäs Stifts-
Tidning här är orätt, och man icke funnat få rätt
på den Numer, der ofwanskrifne Handling skall wa-
ra införd, har man nödgats göra utdrag ur ofwans-
annålda Bok.

Med M. Pastorat förstås Mörkö Pastorat i
Strengnäs Stift; hwarest en Örefve Bonde, egare
till Hörningsholm, innehafwer Jus Patronatus. —
Ejellwa frågan hafwer uppstått sedan Kyrkoherden
derstädes Carl Gustaf Erbom den 21 September
1803 besullmägtigades af Consistorium i Strengnäs
till Kyrkoherde i Hålb, och till hans efterträdare i
Mörkö sedermera utnämndes nuwarande Kyrkoher-

den i Allta Pastorat af ErkeStiftet, Prosten An-
ders Færnell.

I anledning af förestifne twänne Utdrag torde
man utan risk kunna anmärka den besynnerlighets-
ten, att till Helgesta och Hyltinge Pastorat
måste Patronatus straxkalla en Prest, hwil-
ken undergått Pastoral-Examen; till Mör-
kö åter behöfde sådant ei ske förr än så
tidigt, att Fullmakt kunde utfärdas och
Pastoratet tilltrådas i laglig tid.

—
Kustik.

Erif den XIV såsom barn.

Sof än Konungabarn sött i din hwilas famn.
Sof till morgonens ljus helsar din lugna hädd:
Snart nog lifwande fömnens
Balsam flyr dina ögonlock.

Medan ser jag i skyn solen i rosenpragt.
Mildt din halföppna blick ler mot des wäna glans.
Tillslut åter ditt öga.
Lång blir lidandets bittra dag.

När som tiden dig bar fram ur fitt dolba stöt:
Dig bestämde des lag stänka åt andra lugn,
Medan mörka bekymmer
Lära skulle ditt eget bröst.

Medbifksam du din hand sträcker mot det barn,
Som med nöden till bror hwilar på lojans halm.
Ej beklaga des öde.
Dubbest tyngre ditt eget blir.

I din menliga frid leker din späda hand
Med den purpur en gång fring om din skuldra sweps;
Om du kände des börda
Lgat badade wist i gråt.

—
S t o c k h o l m,

i Elméns & Granbergs Tryckeri.

